

Žalobce (bankovní úředník) domáhal se na žalované bance odškodnění za předčasné propuštění ze služby výpovědí ze dne 15. května 1923. Zákaz ve smyslu Šu 2 čís. 3 nařízení čís. sb. 660/1919 byl dán žalované bance státní správou dne 19. března 1923. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e řízení o žalobě dle nařízení čís. sb. 660/1919 přerušil. R e k u r s n í s o u d usnesení to zrušil a uložil prvému soudu, by o žalobě dále jednal.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Státní správa jest podle Šu 2 č. 3 nařízení vlády ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n. oprávněna k ochraně peněžních ústavů těmito zakázati plnění závazků. Tento zákaz týká se podle Šu 5 téhož nař. vlády ve znění změněném nařízením vlády ze dne 22. prosince 1922, čís. 393 sb. z. a n., toliko pohledávek, které vznikly před vydáním zákazu, a jež, kdyby byl vyhlášen úpadek, náležely by do třetí třídy konkursních pohledávek. Takový zákaz byl dán i žalované bance dne 19. března 1923. Žalobce domáhá se odškodnění 941.960 Kč 10 h za předčasné propuštění ze služby a vydání životní pojistky na 50.000 Kč vzhledem na to, že mu bylo dána žalovanou bankou výpověď dne 15. května 1923 do 30. června 1923, ač banka dle služební smlouvy nebyla oprávněna služební poměr zrušiti. Soud prvé stolice po žalobní odpovědi přerušil sám od sebe řízení se zřetelem na onen zákaz a § 5 (2) nař. vlády ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n., rekursní soud vyhověl rekursům obou stran, napadené usnesení zrušil a soudu prvé stolice uložil, aby o žalobě dále jednal. Do tohoto usnesení si stěžuje žalovaná banka. Především jest řešiti otázku, zda jest dovolací rekurs vzhledem na § 527 odstavec druhý c. ř. s. a § 192 c. ř. s. přípustným. K otázce této dlužno přisvědčiti. Rekursní soud otázku přerušeni sám rozřešil a uložil následkem toho další jednání ve věci samé, takže soud prvé stolice nebude se již touto otázkou zabývati, nýbrž věcí samou a na taková usnesení rekursního soudu se § 527 odstavec druhý c. ř. s. dle svého doslovu nevztahuje. Ustanovení Šu 192 c. ř. s. tu použití nelze, jelikož v tomto případě jde o přerušeni řízení vzhledem na přiročí, tedy z důvodu hmotně-právního, nikoli z důvodů formelních, jaké mají na mysli §§ 187—191 c. ř. s. Dovolací rekurs však oprávněn není. Vždyť není sporno, že žalovaná dala výpověď žalobci až po onom zákazu, a zažalovaná pohledávka podle Šu 29 zák. o obch. pom. vznikla žalobci dle jeho žalobních udání teprve po tomto zákazu, takže nelze ohledně ní použití Šu 5 (2) cit. nař. vlády, jelikož žalobce svůj nárok zakládá na porušení služební smlouvy, jež se stalo p o zákazu.

Čís. 3786.

Pojišťovací smlouva.

Stanoví-li všeobecné pojišťovací podmínky, že prvou premii jest včas zaplatiti a to u oné obchodní úřadovny pojišťovatele, jež pojistku

vydala, neb u onoho jednatele, u něhož jest pojistka pohotově, jinak že pojišťovatel jest oprávněn odstoupiti od smlouvy, nestačí k zachování smlouvy, že pojištěnec platil jednateři, jenž sice pojišťovací smlouvu ujednal, ale jehož prostřednictvím nebyla pojistka zaslána.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, Rv I 146/24.)

Juraj K. pojistil u žalované banky automobil. Čl. 9 všeob. pojišťovací podmínky ustanovoval: »Pojistník jest povinen zaplatiti úhrnkovou premii, nebo, byly-li běžné premie smlouveny, první premii i s vedlejšími poplatky, není-li nic jiného ujednáno, v době, která jako počátek pojištění v pojistce je stanovena. Není-li premie včas zaplacená, může pojišťovatel, pokud není placeno, ustoupiti od smlouvy. Nepřivede-li se nárok na premii do 3 měsíců ode dne splatnosti u soudu ku platnosti, má se za to, že se odstoupilo od smlouvy. Nastane-li příhoda pojistná před zaplacením, jest pojišťovatel prost závazku, plniti, leč by byl nárok na premii soudně uplatňoval . . . První premii nutno platiti u oné obchodní úřadovny pojišťovatelovy, která pojistku vydala nebo u onoho jednatele, u něhož jest pojistka pohotově.« Juraj K. zaplatil dne 12. října 1921 prvou premii akvisiteru žalované Jožovi K-ovi, který jí pojišťovně neodvedl. Pojistka byla vystavena pražským ústavem žalované pojišťovny, jež upomenula dne 4. listopadu 1921 Juraje K-a o zaplacení premie. Ježto pojištěný automobil byl požárem poškozen, domáhala se postupitelka Juraje K-a náhrady na žalované pojišťovně. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Odvolatelka míní, že pojistník Juraj K. dostal své povinnosti ohledně placení první premie, ježto ji zaplatil osobě, k jejímu přijetí oprávněné. Tomu však odporuje zjištění prvního soudu, že osoba ta, t. j. Joža R. k přijímání peněz a jmenovitě k inkasu premií nebyl oprávněn, a předpis Šu 1017 obč. zák., podle něhož mohl R. žalovanou zavázati jen, pokud jednal v mezích plné moci. Odvolatelka se dovolává posledního odstavce Šu 9 pojišťovacích podmínek, tvrdíc, že mohl K. platiti první premii R-ovi proto, že z poznámky na pojistce »Jednatelství v Užhorodě pan Joža R.« je zřejmo, že R. byl jednatelem žalované a že u něho byla pojistka »pohotově«, poněvadž smlouvu ujednal a uzavřel, o tom záznamy měl a že k jeho obvodu byl pojistník zmíněnou poznámkou na pojistce přikázán. To vše jest však vyvráceno zjištěnou skutečností, že K. zaplatil první premii R-ovi již při podání pojišťovacího n á v r h u, tedy v době, kdy ještě pojistky neměl ani R. ani žalobce. Za to je jasno ze znění c e l é první věty pátého odstavce Šu 9 pojišťovacích podmínek, že tu rozhoduje v y d á n í p o j i s t k y p o j i s t n í k o v i a že je míněn jednatel, jemuž pojišťovna pojistku zašle, aby ji vydal pojistníkovi a tím se k přijetí premie legitimoval. Ostatně je v pojistce samé předepsáno, že pojistné a vedlejší poplatky jsou splatné u ředitelství v Praze. Zjištěno je, že byla pojistka doručena K-ovi přímo z Prahy poštou a nikoli prostřednictvím R-ovým, takže byl K. povinen platiti první premii j e n u pojišťovny v Praze i podle dovolaného Šu 9 odstavec pátý pojišťovacích podmínek.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud sdílí právní názor obou nižších soudů, že splacení premie Jožovi R-ovi nestalo se s účinkem pro žalovanou společnost a že žalovaná, ježto premie do 3 měsíců soudně nevymáhala, není pojišťovací smlouvou vázána a v důsledku toho ani povinna, by škodu, jež vzešla poškozením pojištěného automobilu, žalobkyni jako postupnici Juraje K-a nahradila. V podrobnostech stačí poukázati ku správným důvodům rozsudků obou nižších stolic, k nimž vzhledem k vývodům dovolání dodati jest ještě toto: Z důvodů rozsudku odvolacího soudu plyne, že se soud druhé stolice připojil k důvodům rozsudku soudu procesního, tedy i k názoru, že pojišťovna, nevymáhavši soudně do tří měsíců zaplacení premie, odstoupila od smlouvy (§ 9 všeob. pojišť. podm.). Dovolatelka po delší úvaze, jak prý se obyčejně pojišťovací smlouvy uzavírají, dospívá k závěru, že ona podmínka jest pro pojištěnce nebezpečnou a že jest nepřístojností, ustanovení takové do podmínek bez vědomí pojištěnců »vpašovati«. Není věcí soudu, by uvažoval, zda určitá ustanovení pojišťovacích podmínek jsou pro některou ze smluvních stran výhodná či nebezpečná. To nechť posoudí strany, které smlouvu pojišťovací hodlají ujednati a jež mají se s obsahem podmínek dříve náležitě obeznámiti. Že v tomto případě Juraj K. při sepsání návrhu pojišťovacích podmínek neznal, nebylo za řízení v první stolici vůbec tvrzeno. Podrobil-li se jim, nese také všechny toho důsledky. Zpravení pojištěnce o tom, že pojišťovna z důvodu §u 9 všeobecných podm. pojišť. od smlouvy ustupuje, není předepsáno. Mínil-li K., že, odevzdav premii R-ovi, správně platil a že případ §u 9 všeob. pojišť. podm. nenastal, jest to omyl, který si zavinil sám, to tím spíše, ježto o způsobu placení premie opět byl poučen obsahem zaslané mu pojistky, nehledíc ani k tomu, že dle zjištění prvního soudu dne 4. listopadu 1921 o zaplacení premie byl upomínán. Žalovaná nebyla však také povinna dáti K-ovi dodatnou lhůtu k zaplacení premie; to by byla musila učiniti jen, kdyby šlo o premii další (§ 9 odstavec třetí všeob. pojišť. podm.). Okolnost, že žalovaná dala škodu vyšetřiti, nelze vykládati jako vzdání se práva odstupu od smlouvy (§ 863 obč. zák.). Svědek H. vysvětlil, proč se tak stalo, že totiž účtárnou nebyli rozhodující činitelé zpraveni o tom, že premie dosud není zaplacená. Ostatně bylo ihned, jak se věc vysvětlila, konstatováno, že K-ovi nárok na náhradu nepřísluší, což tento výslovně přiznal. Třebaže tento projev K-ův neměl účinku ve smyslu §u 1444 obč. zák. v neprospěch žalobkyně, ježto se stal již po postupu, jest přece příznačným pro posouzení otázky, zda K. vyhověl podmínkám smlouvy.

Čís. 3787.

Ujednali-li rozloučení manželé výživné definitivně již za platnosti rozlukového zákona, třebas manželství bylo již před tím rozvedeno od stolu a lože, nemohou se domáhati změny výživného na základě §u 19 rozl. zák.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, Rv I 259/24.)